

Bilag nr. 2: Notat med behandling af høringssvar fra idéfase DK2020 klimahandlingsplan

Der har været indkaldt idéer og forslag mv. til planlægningsarbejdet i en idéfase fra den 1. juli 2021 til 9. september 2021.

Der er kommet 33 forslag, idéer og bemærkninger fra 14 forskellige borgere. Numrene herunder henviser til det nummer høringssvarene har i bilag 1.

Nr.	Part/Navn	Adresse	Postnr. og by	Mailadresse
(1)	Flemming Wilkens	Bjerringholmvej 16	8830	Tjele
(2) – (9)	Jeppe Ottow	Hermansh�j 18	8800	Viborg
(10)	Anne Smith	Skottenborg 5, 2tv	8800	Viborg
(11)	Margit Bruun	Egebjergvej 32B, Vridsted	7800	Skive
(12)	Per Bandsholm	Udsigtsh�jen 13	8800	Viborg
(13) – (19)	Kirsten Hindbo	Hamarvej 62	8800	Viborg
(20)	Alberte Døssing	Søndergade 77	7470	Karup J
(21)	Alberte Aagaard	Stenbakken 21	8850	Bjerringbro
(22) – (24)	Jens Frydendal	Batum Hedevej 3	8830	Tjele
(25) og (26)	Bente Jørgensen	Overlundvej 42	8830	Tjele
(27) – (30)	Ellen Frydendal	Batum Hedevej 3	8830	Tjele
(31)	Bente Jørgensen	Overlundvej 42	8830	Tjele
(32)	Steen Rasmussen	Tukærvej 34	8850	Bjerringbro
(33)	Aksel Rosager Johansen	Gl. Skivevej 2	8800	Viborg

Høringssvarene handler om følgende emner:

- A. Energiproduktion
- B. Landbrug og arealanvendelse
- C. Transport og mobilitet
- D. Byudvikling og bygninger
- E. Klima i kommunens styring
- F. Kommunen som virksomhed og ejer
- G. Kommunens bygninger
- H. Uddannelse og fællesskab
- I. Virksomheder og erhvervsfremme
- J. Cirkulær  konomi og genbrug
- K. Biodiversitet
- L. Klimatilpasning

Høringssvarene under de forskellige emner gennemgås i skemaform på de følgende sider. Under hvert emne er der et resume af idéer og forslag der er relevante ift. klimahandlingsplanen og der er henvist til forslagsstilleren efter ovenstående nummerering. Desuden fremgår forvaltningens evt. bemærkninger til høringssvarene.

A. Energiproduktion	Forvaltningens bemærkninger
(11) foreslår, at vindmøller kan opstilles langs motorvej.	Store vindmøller kan med fordel etableres i tilknytning til andre tekniske anlæg såsom motorveje. Dels kan møllerne visuelt supplere allerede eksisterende anlæg, og dels kan man herved friholde andre, mere udsatte landskabstyper for vindmøller. Placeringen af vindmøller langs veje skal dog tage højde for sikkerhedsmæssige risici som havari, isnedfald og visuelle forstyrrelser for trafikanterne. Det er Vejdirektoratets praksis at der som udgangspunkt skal være en afstand mellem vindmøller og overordnede veje på 1,7 x møllehøjden, dog minimum 250 meter. Muligheden for opstilling af vindmøller i nærheden af en kommende motorvej kan indgå i den opdatering af kommuneplanens retningslinje om vindmøller, som byrådet har igangsat (link til sag nr. 2 i byrådet d. 21. april 2021).

B. Landbrug og arealanvendelse	Forvaltningens bemærkninger
(14) foreslår, at kommunen opkøber gårde med lavbundslande sammen med borgergrupper og jorden tages ud af drift og bliver fx til skov eller solcelleparker.	Viborg Kommune arbejder med multifunktionel jordfordeling og i samarbejde med en række eksterne parter er der gang i et projekt med landskabsstrategi og jordfordeling i Nørreådalene i området syd og øst for Ørum.
(17) foreslår, borgere planter fællesskove og kommunen styrer det og lægger jord til.	Viborg Kommune understøtter privat skovrejsning og indgår løbende i dialog om kommunens engagement i skovrejsningsprojekter. Der rejses bl.a. skov i Lindholm Skov ved Arnbjerg sammen med Lindholm Biler og Plant et Træ, hvor der i perioden 2020-2024 tilplantes 2 ha om året så der i alt bliver 10 ha skov. Desuden arbejdes der aktuelt på et nyt skovrejsningsprojekt med flere partnere, som bl.a. skal være med til at sikre rent grundvand.
(23) foreslår, at kommuneplanens retningslinje for skovrejsningsområder udpeger flere områder, hvor skovtilplantning ønskes fremmet.	Arealer skal ikke være udpeget som skovrejsningsområde, for at der kan søges om og gives tilskud til skovrejsning. Planloven stiller en række krav til kommuneplanens udpegninger og retningslinjer for forskellige arealanvendelser. Skovrejsning vil ikke altid harmonere med andre udpegninger som fx værdifulde landskaber, geologiske interesseområder og værdifulde landbrugsområder. Der er på den baggrund et behov for en afvejning af, hvad kommunens arealer udpeges til. Der er dog vurderingen, at der er plads til at udpege flere områder til skovrejsning, hvilket kan gøres med en revision af skovrejsningstemaet i kommuneplanen.
(33) ønsker politisk behandling af alle ansøgninger til dyrehold,	Forvaltningen vurderer, at politisk behandling af miljøansøgninger om husdyrbrug kun er relevant i et fåtal af sagerne. Det skyldes, at der via Husdyrbrugloven med tilhørende bekendtgørelse er der fastsat faste krav og afskæringskriterier for hovedparten af de parametre, der skal vurderes på. En stor del af miljøansøgningerne indeholder ikke parametre, hvor der ifølge lovgivningen er mulighed for kommunal vurdering.

(33) ønsker at kommunen undlader at give dispensationer til dyrehold	Der er muligheder for dispensation både i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse (som oftest vedr. lugt) og i forhold til oprettelse af mindre dyrehold tæt på eller i byzone, samt dispensationer fra visse afstandskrav. Der foretages i hver enkelt tilfælde konkret vurdering, og i nogle sager – primært omkring små husdyrhold tæt på/byzone – sker der allerede for nuværende politisk behandling i udvalget. I en del tilfælde vil afslag på dispensation medføre større gener for omgivelserne, end en dispensation til f.eks. at placere et givent anlæg længere væk fra hovedejendommen end de gængse regler foreskriver.
(33) ønsker at kommunen stiller højere krav til landbrug bl.a. mht. gylleopbevaring.	Kravene til opbevaring af gylle gennemgås for det enkelte husdyrbrug i forbindelse med det regelmæssige miljøtilsyn på ejendommen hvert 3. eller 6. år. Den enkelte landmand skal hvert år indberette sine aftaler med aftagere af husdyrgødning til Landbrugsstyrelsen. Det er ikke kommunen, der er tilsynsmyndighed på dette område
(33) foreslår at ændre kommuneplanens retningslinjer om landbrug for at mindske mulighederne for dyrehold.	Der er en statslig interesse udmøntet i dansk lovgivning, som beskytter jordbrugserhvervet bl.a. mod byudvikling og spredt bebyggelse. Udpegnen af områder til store husdyrbrug er i dag udpeget som områder, der bl.a. ikke rummer natur, grundvandsinteresser, nærhed til byer, værdifulde landskaber og kystnærhed. Reguleringen af husdyrbrug, herunder reguleringen efter husdyrgodkendelsesloven, er den samme, uanset om husdyrbruget ligger inden for eller uden for de udpegede områder til store husdyrbrug. En ansøgning skal altid behandles ud fra en konkret vurdering i den enkelte sag.
(33) ønsker, at der ikke gives tilladelser til at etablere nye biogasanlæg.	Diskussionen om biogasanlæg er en kompleks problemstilling, da bioforgasning af husdyrgødning også giver mulighed for medforgasning af andre affaldsprodukter fra industrien, giver energi og forøger udnyttelsen af næringsstofferne m.v.
(33) ønsker opprioritering af indsats for udtagning af lavbundsområder.	Ingen bemærkninger.

C. Transport og mobilitet	Forvaltningens bemærkninger
(10) ser en fremtid med "park and ride" løsninger ved bygrænsen til Viborg.	Ingen bemærkninger.
(12) ønsker, at der etableres fælles ladestander til elbiler i alle grundejerforeninger, så alle beboere og gæster får lademulighed.	Det er muligt i en lokalplan at regulere antal og placering af parkeringspladser. Men der er ikke hjemmel i planloven til, at kommunen i en lokalplan kan stille krav om opsætning af ladestik til elbiler. Kommunen må ikke levere el-ladestander til private, men grundejerforeninger og boligforeningen kan vælge at indgå aftaler med private udbydere af el-ladestander. Forvaltningen er i gang med at udarbejde en strategi for ladestander til elbiler, hvilket Klima- og Miljøudvalget blev orienteret om i august (link til sag nr. 1 i Klima- og Miljøudvalget d. 12. august 2021).

(13) foreslår, at der opsættes ladestandere til elcykler – i første omgang på Fischers Plads.	Det forventes, at der bliver opsat elstik til elcykler og eldrevne køretøjer på Viborg Station. Der er ikke indarbejdet elstik til andet end biler på Fischers Plads.
(33) ønsker, at kommunen ikke bakker op om nye motorveje og (27) foreslår, at planer om motorveje ændres til andre vejløsninger.	Det fremgår af Vejdirektoratets forundersøgelse af mulige linjeføringer for Ny Midtjysk Motorvej Give - Viborg - Hobro, at vejprojektet i mindre grad vil modvirke Danmarks forpligtelse til at reducere udledning af CO2. VVM-undersøgelsen forventes igangsat i 2022.
(29) ønsker hastighedsbegrænsning til 40 km/t i kommunens landsbyer og 2-1 veje mellem landsbyer.	Viborg Kommune har gode erfaringer med 2-1 veje, og forvaltningen vil foreslå Teknisk Udvalg at bruge det fremover på strækninger, hvor det er formålstjenesteligt. Der er netop sat et forsøg i gang i flere kommuner med 40 km/t i udvalgte områder. Forvaltningen afventer resultaterne af forsøget.
(30) foreslår ændringer af autoværn for bedre trafiksikkerhed for gående og cyklister og har konkret ønske til autoværn ved Skivevej – Birkesø.	Forvaltningen undersøger det nævnte autoværn. Autoværn forhindrer som udgangspunkt en bilist eller cyklist i at komme alvorligt til skade.
(33) ønsker, at cykeltrafik, offentlig transport og samspillet mellem disse prioriteres højest og dernæst tiltag for samkørsel.	Ift. samspil mellem offentlig transport og cykeltrafik vil Midttrafik fra januar 2022 gøre det muligt, at man kan tage cykler med i bybusser i Viborg. I budgetforliget for 2021-2024 blev der afsat midler til yderligere cykelparkering ved stationen i Viborg og der er nu udarbejdet et projekt for etablering af ca. 375 nye cykelparkeringspladser på Viborg Station. I budgetforliget for 2022-2025 er der afsat midler til renovering af cykelstier, samt udbygning af gang- og cykelstier, med særligt fokus på trafiksikkerhed og skoleveje.

D. Byudvikling og bygninger	Forvaltningens bemærkninger
(7) foreslår tiltag der fremmer bæredygtigt byggeri gennem en bedre byggekultur.	De fleste af de foreslåede ideer kan ikke reguleres med en lokalplan. Det er dog muligt i en lokalplan at regulere bebyggelsens udformning samt udstykning. Det vil dog være oplagt, at det drøftes politisk, hvorvidt det ønskes at fremme en mere bæredygtig byggekultur og byudvikling ved eksempelvis at drøfte omdannelse/fortætning fremfor byudvikling på bar mark, små grunde fremfor store grunde, mobilitet, regnvandshåndtering, jordhåndtering osv.
(10) foreslår at kommunen sætter en grænse for Viborgs arealmæssige udvidelse.	Der arbejdes både med byudvikling gennem fortætning, som der er lagt op til i Viborg Midtbyplan og på ny jord med udgangspunkt i Viborg Naturpark, som ligger som en grøn ring rundt om Viborg by og sikrer en sammenhæng i ubebyggede arealer omkring Viborg By. Det er med til at sikre natur og rekreative muligheder uden at byens udvikling begrænses definitivt.
(11) ønsker regnvandsopsamling til toilet, bilvask, tøjvask og havevanding.	I henhold til planlovens § 15, stk. 2, nr. 29, kan en lokalplan indeholde bestemmelser om installation af anlæg til opsamling af regnvand fra tage til brug for wc-skyl og tøjvask i maskine som betingelse for ibrugtagning af ny bebyggelse.

(28) foreslår, at lokalplaner kræver, at alle nye boliger er 0-energihuse. (33) foreslår, at kommunens byggesagsbehandling skal prioritere klimavenligt byggeri såsom DGNB-certificerede projekter. (33) foreslår, at kommunen ved salg af byggegrunde laver tinglysninger, der sikrer bæredygtigt byggeri. (33) foreslår, at der kun skal laves lokalplaner som DGNB-certificeres og overholder de strengeste bæredygtighedskrav. (33) foreslår at almene boliger skal udgøre 25 % af alt nybyggeri, da kommunen kan stille krav til disse om, at det skal være DGNB-certificerede projekter og lignende.	Hvis dette skal indarbejdes som standard i kommende lokalplaner, er det Byplans anbefaling, at der politisk træffes en principbeslutning herom. Der er ikke hjemmel i planloven til, at kommunen i en lokalplan kan stille krav om, at bygninger skal opføres som 0-energihuse. Ingen bemærkninger. Det er ikke undersøgt, om dette er muligt iht. anden lovgivning. En fremgangsmåde med at regulere byggerier vha. servitutter kan risikere at komme i konflikt med planlovens bestemmelser og intentioner om inddragelse af borgerne i planlægningen. Desuden skal det overvejes, om det vil være vanskeligt for kommunen at håndhæve servitutterne. Der er ikke hjemmel i planloven til, at kommunen i en lokalplan kan stille krav om, at bygninger skal leve op til bæredygtighedskrav eller specifikke certificeringsordninger såsom DGNB. I henhold til planlovens § 15, stk. 2, nr. 9, kan en lokalplan indeholde krav om, at op til 25 % af boligmassen skal være almene boliger, hvis der er politisk ønske herom. Det indgår i kommunens katalog for grøn omstilling, at kommunen vil stille krav til alment boligbyggeri om energieffektive bygninger. I henhold til støttebekendtgørelsens § 18, stk. 2, kan Byrådet kan stille særlige vilkår til nye almene boliger i forbindelse med at kommunen meddeler tilsagn og betaler grundkapital (svarende til ca. 10 % af anskaffelsessummen). Viborg Byråd stillede ikke krav om energieffektive bygninger, da det besluttede principper og administrationsgrundlag for almene boliger i Viborg Kommune i oktober 2018 (link til sag nr. 14 i byrådet 10. oktober 2018). Det vil sende et vigtigt signal, hvis kommunen og boligselskaberne går forrest, når der er støttekroner i projekterne, ved at kræve DGNB-certificering eller andre særlige vilkår om bæredygtighed til nye almene boliger, som kommunen giver kvote og tilsagn til.
---	--

E. Klima i kommunens styring	Forvaltningens bemærkninger
(16) foreslår, at der oprettes et klimaborgering af repræsentativt udvalgte borgere. (22) foreslår, at kommunens ledelsesfilosofi ændres til at være baseres på begreberne: Viden - Vilje - Velfærd.	Ingen bemærkninger. I ledelsesgrundlaget for Viborg Kommune arbejdes der efter en vision om Vilje - Vækst - Velfærd.

(31) foreslår, at kommunen deltager i grønne klimakommuner.	Danmarks Naturfredningsforenings projekt om Klimakommuner sluttede i april 2021, og DN har givet stafetten videre til DK2020 klima-partnerskabet.
(33) foreslår, at alle anlægsudgifter vurderes ift. klimamæssig effekt og at vurderingen skal indgå som afgørende for, om anlægsønsker skal på kommunens budget eller ej.	Økonomi- og Erhvervsudvalget har godkendt en handleplan for grønne indkøb (link til sag nr. 2 i Økonomi- og Erhvervsudvalget 8. september 2021). Handleplanen fastlægger ikke krav om anlægsprojekters klimamæssige effekt prissættes eller vurderes. Man kan i forbindelse med anlægsbudgetter få udarbejdet et CO2 regnskab for planlagte byggerier eller anlæg ved en ekstern rådgiver. Det er en politisk beslutning, om der skal prioriteres midler til dette, og om de fremlagte beregninger skal indgå i prioriteringerne af anlægsønskerne.

F. Kommunen som virksomhed og ejer	Forvaltningens bemærkninger
(18) foreslår, at kommunen serverer plantebaseret mad i alle kommunens kantiner, klubber og skolekøkkener.	På dagtilbudsområdet lever maden, der bliver serveret op til Fødevarestyrelsens anbefalinger for kost til børn i 0-6-års alderen. Anbefalingerne består af De Officielle Kostråd, som består af 7 principper, der bl.a. handler om at spise mere planterigt, frugter og grøntsager.
(33) foreslår, at der indføres en økologisk og kødfri valgmulighed i alle kommunens køkkener.	I De Officielle Kostråd anbefales det at spise mindre kød, så det er indtænkt i kostplanerne i kommunens dagtilbud. Derudover lever langt de fleste børnehuse i Viborg Kommune op til bronzemærket i økologi og en del har også sølvmærket. Kommunens køkkener på plejecentrene, cafeer og produktionskøkkenet lever op til bronzemærket i økologi, og her tilrettelægges madtilbuddet således, at hvis borgerne ønsker at spise ud fra de nye kostråd har de mulighed for dette - dog er den store målgruppe svage ældre som anbefales andre kostprincipper.
(33) foreslår, at kommunen beregner de samfundsøkonomiske gevinster ved at borgerne spiser efter kostrådene.	Ingen bemærkninger.
(33) foreslår, at kommunen sætter målsætninger for CO2-udledning fra maden i kommunens køkkener.	Ingen bemærkninger.
(33) foreslår, at kommunen efteruddanner køkkenpersonale til at lave mere klimavenlig mad.	Der er en bevidsthed om dette, når der gennemføres kurser for køkkenansvarlige på dagtilbudsområdet.
(1) foreslår, at kommunen tilbyder elcykler til kommunens medarbejdere.	Et sådan tiltag berører et spørgsmål, om sådanne løsninger skal besluttet centralt eller decentralt i kommunen.

(19) foreslår, at kommunens ansatte kun kan foretage tjenesterejser på fly, hvis flyvningen er over 2 timer.	Der er ingen central politik for dette. I dag beror valg af transportform på lokale beslutninger og hvad der virker fornuftigt i det enkelte tilfælde.
(24) foreslår, at Viborg Kommune som andelshaver i Midtjyllands Lufthavn medvirker til at korte indenrigsflyvninger begrænses mest muligt f.eks. ved prisregulering.	Ingen bemærkninger.
(27) og (33) foreslår, Viborg Kommune ophører med at betale støtte til Midtjyllands Lufthavn for ikke at understøtte en klimabelastende transportform.	I forligsteksten til budget 2022-2025 fremgår det, at der afsættes 1,42 mio. kr. i kapitaltilførsel til Midtjyllands Lufthavn i henholdsvis 2022 og 2023

G. Kommunens bygninger	Forvaltningens bemærkninger
(15) og (26) foreslår, at der opsættes solceller på alle kommunens bygninger.	Med den nuværende lovgivning og afregningsregler er etablering af solceller ikke entydigt en økonomisk fordel for Viborg Kommune, og kræver en del administrative ressourcer. Hvorvidt etablering af solceller skal etableres, er en politisk prioritering
(33) ønsker at energirenoveringer prioriteres over nybyggeri.	Hvorvidt energirenoveringer eller nybyggerier skal prioriteres, er en politisk beslutning – det samme gælder ambitioner ift. DGNB-certificering.

H. Uddannelse og fællesskab	Forvaltningens bemærkninger
(5) foreslår, at grøn omstilling kommer ind i fagene i folkeskolerne og giver eleverne en grøn dannelse.	Grønne Sammen i 2021 er en årlig emneuge i uge 36-37 for alle folkeskoler, kommunale og selvejende børnehuse samt for dagplejen. Område Sydøst, Sydvest og Vest har emneuge i uge 36, og område Nord og Øst har i uge 37. I ugerne arbejder 14.000 børn med og lærer om bæredygtighed, men Grønne Sammen er ikke kun målrettet børnene. Allerede i år er Grønne Sammen med til at samle og mobilisere det lokale erhvervsliv, kulturlivet, foreninger og uddannelsesinstitutioner om en fælles grøn dagsorden.
(9) foreslår, at der hver uge er der et par sider i Viborg Nyt med ideer til grøn omstilling og klimainformation.	Forvaltningen vurderer, at det frem for en public service-tilgang med kampagner og annoncer, vil have en større effekt, hvis arbejdes mere praktisk med adfærd, om at gøre noget sammen og med levende mennesker der kommunikerer på digitale platforme i stil med facebook-siden om Vildere Viborg.
(9) foreslår, at kommunen arrangerer møder i forsamlingshuse, og inddrager og oplyser borgerne	Kommunen kan gå sammen med borgerne om at ændre adfærd sammen. Det kan bl.a. ske ved at Grønne Sammen-projektet vokser til en årlig begivenhed, hvor Viborg Kommune,

om klimaudfordringer og idéer til grøn omstilling.	erhvervsliv, foreninger, kulturliv, institutioner og borgere sætter grøn omstilling og bæredygtighed på landkortet. Det kunne ske ud fra en vision om, at Grønne Sammen bliver et grønt folkemøde, hvor bæredygtighed, biodiversitet og grøn omstilling bliver til et fælles ansvar.
(20) foreslår, at der afholdes en klimafestival med fokus på redesign, genbrug og klimavenlige produkter.	Viborg Kommune er medsponsor på den nationale idekonkurrence som den nationale klynge Food & Bio Cluster afholder for nye produkter indenfor fødevarer og bioressourcer. Business Viborg uddeler en verdensmålspris ved deres årlige award show.

I. Virksomheder og erhvervsfremme	Forvaltningens bemærkninger
(3) foreslår, at kommunen hjælper kontorfællesskaber i gang i de mindre byer, hvilket kan reducere pendlertrafik.	I Viborg Kommune benytter mange medarbejdere sig allerede af muligheden for at arbejde hjemme og dette er blevet forstærket af erfaringerne fra perioden med Corona-restriktioner. Viborg Kommune har desuden en ambition om at langt flere møder internt og eksternt fremadrettet skal foregå online. Både hjemmearbejde og online møder vil også bidrage til en reduktion af klimaaftryk.
(6) ønsker fremme af selvforsyning med mad, tøj og byggematerialer på Viborgegnen.	Ingen bemærkninger.
(8) ønsker, at kommunen gør det nemt at starte nye grønne virksomheder bl.a. ved rådgivning.	Viborg Kommune har indgået aftale med Business Viborg om, at Business Viborg yder vejledning af iværksættere og virksomheder – uanset om iværksætterens ide er 'grøn' eller ej. Viborg Kommune understøtter også projektet ecsmv.dk og fn17.dk. Escmv.dk rådgiver virksomheder mhp. at sikre energieffektivitet og CO2-besparelser, og kan også rådgive ift. at formulere 'grønnere' forretningsmodeller for eksisterende virksomheder. FN17.dk arbejder med at skabe bæredygtig forretningsudvikling og innovation for SMV'er og start-ups.
(20) ønsker at borgere får information og støtte til at købe mere klima- og miljøvenligt, og at man fremmer udvikling af nytænkende grønne produkter i Viborg Kommune.	Der findes allerede apps og mærkning af nogle produkter som hjælper forbrugeren med at træffe klimavenlige valg ved indkøb.
(33) ønsker mere grøn erhvervsfremme. (33) foreslår, at kommunen opretter forsøgspuljer til at fremme økologisk plantebaseret produktion og iværksættere.	Viborg Kommune har indgået aftale med Business Viborg om, at Business Viborg yder vejledning af iværksættere og virksomheder – uanset om iværksætterens ide er 'grøn' eller ej. Den overvejende del af erhvervsfremme og prioritering af hvad der er i fokus, er politisk bestemt af Folketinget og udføres dels i regionale erhvervshuse, nationale klyngeorganisationer mv. Der findes allerede en del erhvervsfremmetiltag der er målrettet 'grøn erhvervsfremme' og grøn omstilling er et gennemgående tema i alle former for erhvervsfremme.

J. Cirkulær økonomi og genbrug	Forvaltningens bemærkninger
(4) foreslår, at Revas går i samarbejde med genbrugsbutikker om at genanvende stof og tøj. (21) har en idé om salg af genbrugstøj fra stande der drives af ungdomsuddannelser. (25) foreslår at der etableres et genbrugscenter, hvor frivillige gør en indsats.	Der er et forslag til en affaldshåndteringsplan for Viborg Kommune i høring nu og frem til d. 28. oktober 2021. I forslaget indgår der bl.a. initiativer omkring genbrugseffekter under tiltag 4.1. Genbrugscentral og tiltag 4.2. Platform for lokal forankring af affaldsaktiviteter. (link til afsnit om Initiativer med fokus på genbrugseffekter). Det drejer sig bl.a. om etablering fysiske lokaler/områder og aktiviteter der kan benyttes af private aktører og frivillige foreninger, og om at give adgang og mulighed for lokale borgere, aktører til at involvere sig i affaldsområdet, særligt i forhold til genbrug og cirkulær økonomi. Forvaltningen anser forslagene fra (4), (21) og (25), som konkrete forslag til indsatsområder på affaldsområdet, og vil tage det med som supplerende høringssvar i den politiske behandling efter høringen om affaldshåndteringsplanen.

K. Biodiversitet	Forvaltningens bemærkninger
(2) foreslår at kommunen hjælper borgere med at få bæredygtige haver.	Muligheden for denne service begrænses af kommunalfuldmagtsreglerne, og kommunen må som udgangspunkt ikke drive erhverv i konkurrence med virksomheder. Kommunen har dog tidligere haft et tilbud kaldet "Grøn Hjælp" til "svage borgere" som kunne få hjælp til haven ud fra et princip om at blive boende længst mulig i egen bolig og opgaven blev løst sammen med Jobcentret som et beskæftigelsesprojekt. Forslaget lægger op til at fremme mere bæredygtige haver, men kan også have en merværdi ift. socialt ansvar, hvis det fx blev en opgave for Miljøpatruljen hos Park og Vej.

L. Klimatilpasning	Forvaltningens bemærkninger
(nr. 32) foreslår, at Viborg Kommune udarbejder handlingsplaner for tilstrækkelig vandaflledning fra vandløb til at sikre by og land mod oversvømmelser.	Byrådet har besluttet at igangsætte udarbejdelse af en opdateret klimatilpasningsplan igangsættes (link til sag nr. 9 i byrådet 1. september 2021). Det fremgik af sagsfremstillingen at ådalene giver samtidig anledning til større og større udfordringer med at håndtere vandmasserne i takt med, at ekstremhændelser bliver hyppigere og mere voldsomme. Det er oplagt, at der er øget fokus på det åbne land, herunder særligt ådalene i den kommende klimatilpasningsplan. Samspeilet mellem overfladevand og grundvand er særlig udtalt i ådale, hvor bidraget fra grundvandet kan komplicere afstrømningsforholdene betragteligt, særligt under forhold hvor de klimatiske forhold ændre sig med stigende nedbør. Derfor er det vigtigt, at hele det hydrologiske kredsløb med både overfladevand og grundvand tænkes ind fra start i den fremtidige klimatilpasningsplan.